

Št. 11.-12.

V Ljubljani, 1. novembra 1921.

XXIX. tečaj

J. S.-č:

Sveta noč.

Kaj, se je vrnila mar moja
mladost
iz davnih dni —
ker v srcu je mojem živa
radost
nocoj, da mi duša kopni . . . ?

In zunaj vihar divjá
in zvon bobni —
pri meni pa je sladkost
doma
in sreča mladih dni:

Zvezdice zlate mi sevajo,
in angelci božji mi pevajo
srečo — sladkost,
zlato mladost.

O sveta noč — postoj,
postoj!
Ti zlata mladost, bodi z
menoj
nocoj še, vsaj še nocoj!

Ivan Langerholz:

Šola lepega vedenja.

7. Govôri in molči!

Kajpak! — Vse ob enem? Govôri in molči? Ali se bomo zdaj čarovnij učili?

Le počakajte! Na vsem svetu in vsem ljudem je tudi to mogoče. Ko se bomo prav razumeli, boste pa videli, da je tudi to potrebno in mogoče.

Torej le počasi navkreber!

V vasi je bilo pokradeno. Vse je govorilo, da je to storil Slabínov Tonček. Kdo pa drugi? Doma nimajo nič, zato pa fant krade, da je sit. Ti, Osolinov Janko, ali boš tudi ti šel za hudobnimi jeziki nadenj? Če ga že ne upaš braniti, vsaj níkar ga ne obsojaj, dokler ni dokazano, da je govorica tudi resnica. — In če je res pokradel? Prvič v svojem življenju je znabiti tako zabredel. O, skušaj ga rešiti! Govôri mu! Tvoja prijazna, dobrohotna beseda ga bo znabiti rešila. Kogar pa vse zaničuje, komur nihče noče podati roke v rešitev, mora postati hudoben, četudi ni.

Minka Čmerika je pa včeraj ves dan jezila Trpinčevo Ivanko. Nazadnje je bilo pa tudi Ivanki dovolj. Zajokala je in šla domov. Drugi dan je pa ni bilo več k Minki. In Minki je bilo dolgčas. Oh, da bi prišla Ivanka! Pa je ni bilo. Ni si upala priti. To pa Minki niti v glavo ni padlo, da bi šla k Trpinčevim in bi Ivanko prosila odpuščanja. Odpuščanja? Oho, Ivanko? Le čemu? Minka Čmerika je bila včasih tudi Minka Visokorodna. Mislila je, da ji bo krona padla z glave, če bo dejala Ivanki: »Ivanka, ne bodi več huda name! Preveč sem ti rekla.« Oho, pa ne! Šobo kuha ta, ki

je prej jezik brusila... Ni lepo to, tudi prav ne. Torej, Minka! Govôri!

Kregarjev Matija in Grobežev Luka sta se pa oni dan tudi prav po petelinje dala. Z jezikom namreč. Drug drugemu sta jih solila, da sta bila oba vsa slinasta. Pa kakšne! In pa zakaj? Vse skupaj za prazen nič. Grobežev je pravil, da imajo doma takega vola, ki je bolj močan kakor Kregarjev konj. Kregarjev je pa domačega konja hvalil. No, in tako je šlo naprej in se vnemalo čisto za prazen nič. Prava reč, kdo je močnejši, ali Kregarjev konj ali Grobežev vol! No — in zdaj? Še zdaj se ne pogledata, Grobežev in Kregarjev. Znabiti bosta tudi tole brala in spoznala vendar svojo neumnost in trmo? Ali si bosta odpustila? Grdo bi bilo, ko bi molčala. A še grše, ko bi iznova začela. Pamet, fanta, pamet!

Zdaj pa še tista Tončka Ko-zamernikova! Res so jo oni dan mama nekaj okregali. In od takrat — kakšno je zdaj vreme! Kar bliska z očmi. In kislo se drži kot zmrznjen ščinkovec. Vrata in duri pa loputa, kakor bi treskalo. Vsa perjad beži pred njo: kure in race in gosi in pure. Veste, da res na to čaka, da jo bodo mama prišli prosit odpuščanja? Boš počakala! In če bi te bili mama tudi po nedolžnem okregali — Tončka, razumeš — po nedolžnem! — te niso dolžni prositi odpuščanja. Le lepo jih poslušaj, kaj ti pravijo. Vse ti bo še prav prišlo. Pa jezo jenjaj kuhati. Mamico lepo ogovôri! Ali ne veš, da je otrok takrat najgrši, ko kuha jezo? In grdih otrok nihče ne mara: ne Bog ne ljudje.

Janko Pridanič je bil pa v šoli vprašan. Ali ga je lomilo! Učil se ni nič, znal pa tudi ni nič. Naprej in nazaj se je zvijal, pa še na stran lezel, da bi kje ujel kakšno besedico. In res mu je jel Tone Migovec

šepetati. Ali je to prav: podpirati lenobo? — Tone pssst! Tako ne gre! Kadar boš vprašan, takrat govôri. Zdaj pa jezik za zobe!

»Veš, pa ne smeš nikomur povedati,« je rekla onâ dan Marnova Cilka Ropotuljčkovi Pepici.

»Saj veš, kakó bom! Saj nisem taka. Nobenemu ne povem.«

In ni še minilo pet minut, pa je že pol šole vedelo, da bo Marnova — no, pa saj tudi nam ni treba praviti, kaj. Ali Ropotuljčeva je vse razbobnala in še malo pridejala. Da bi jo pajk! — Ti Ropotuljčkova, če ti kdo kaj zaupa, molči! Ali pa nikar ne vleci na ušesa takih skrivnosti in ne obetaj, da boš molčala.

Jaka Rogač in Peter Dobrač sta tudi velika prijatelja. Pa je našel Jaka nekega dne pred binškošnim praznikom v bezgovem grmu ptičje gnezdo in pomoril mladiče. Peter ga je pa videl. Ni si ga upal posvariti, da bi se ne skregala. Molčal je. Pa ni bilo prav, da je molčal. Tako prijateljstvo ni piškavega oreha vredno. Seveda, ko bi se za par dni potem skregala, takrat bi mu pa Peter povedal, kakšen malopridnež je Jaka. Povedal z jezo in z ono sirovostjo, kakršne je zmožen jezen človek. Prijateljsko svarilo bi pa več koristilo kakor sovražno vpitje.

To smo torej hoteli povedati o otroškem govorjenju in molčanju.

In tako smo za letošnje leto spet pri kraju. A še marsikaj o lepem vedenju bi bilo treba povedati. Zato se pa spet vsi vpišite v našo šolo prihodnje leto in še novih učencev nam pripeljite. Bodite uverjeni, da bo vsakemu povsod in vselej lažje življenje, če se bo ravnal po naših naukih. Lepo vedenje je ključ do človeških src.

J. Andrejev :

Na materinem grobu.

Mrzel jesenski dih je vel po dolini. Ptice so že utihnile, le tu in tam si čul na praznih njivah še kako čivkanje nadležnih vrabcev. Polje je bilo že rjavo, in rumeno listje je padalo z drevja. Pastir je že odgnal čredo z gore, ker megle so segale vedno više in više.

V tem času, v dobi umiranja in smrti, je ležala na bolniški postelji moja mati. Bolehala je že dalj časa; a nihče ni mislil, da nam jo odvzame tako hitro trudna jesen.

Ob zgodnji jutranji uri me je stresla in zbudila očetova roka. Zazdelo se mi je takoj, da mora biti kaj nenavadnega, ker me kliče oče ob taki uri, ko se še nisem naspal.

»Ivan, vstani in pojdi, da se poslovíš od matere!«

Solze so mi zalile oči pri teh besedah. Jokaje sem se hitro napol oblekel. Brž stečem k postelji ljube matere. V mé so bile obrnjene njene steklene oči. Mrzlična roka se je dotaknila moje, da me je izpreletelo po vsem životu. Drugo roko pa mi je mati položila na glavo. Pokleknil sem. Mati mi je rekla pretrgoma: »Ivan, bodi priden in na Boga ne pozabi!«

Nazaj je padla in težko zasopla. Oči ji zró nepremično v podobo Križanega. Stara mati ji drži sveto razpelo ob postelji. Kmalu ji orosi čelo, oko ji zastane — zadnji težki vzdih — solza — in mati mirno zaspí za ta svet.

Ob postelji sem dolgo jokaje klečal in iskreno molil za materino dušo, da bi ji bil Bog milostljiv

pri sodbi. Iz srca sem plakal za njo, ki ni več odprla tako ljubeznivih oči in ni več zašepetala opominjajočega glasu v sobo, kamor je ravno posijala prva dnevná svetloba. Toda stene so mi še vedno odmevale one zadnje njene besede: »Ivan, bodi priden in na Boga ne pozabi!«

Čez dva dni smo položili materino suho truplo v rakev. Štirje možje so rakev dvignili na rame in jo odnesli. Skoro nesvesten sem šel za krsto. Ljubezen me je pač vlekla, a ta ljubezen je bila razboljena v pekoči bridkosti.

Položili smo mater v hladen grob. Tudi jaz sem vrgel z lopatico tri kepice prsti na njeno krsto. Pri padcu je odjeknil iz groba zamolkel glas, in zazdelo se mi je, da mati spet govori: »Ivan, bodi priden in na Boga ne pozabi!« V srcu sem prisegel sveto, da bom slušal glas skrbne in drage mi matere. Kropil sem prst, ki teži zdaj njo — sladko mater — z obilnimi solzami. Jama se je polnila in polnila — pred mano je bil še kup sveže zemlje. Vsi so odšli, le jaz sem še stal ob grobu in drhtel. Nisem se mogel ločiti od dobre matere. Najraje bi bil tudi jaz kar tam ostal in počival v njenem naročju.

* * *

Čez nekaj dni sem šel spet na pokopališče. Pribnesel sem kamenov, obdal ž njimi materino gomilo in zrahljal gredico. Nanesel sem tudi črne prsti in zasadil v njo cvetke. Z rdečimi klinčki — znakom ljubezni — sem okrasil žalno bivališče nepozabljene matere. Lepo so potem rastle in cvetele te cvetke; pridno sem jim donašal vode in jim prilival tudi s solzami. Ž njimi je pa rastle tudi moja ljubezen; kajti šele zdaj sem prav zvedel, kaj mi je bila mati.

Študirat so me poslali v Ljubljano. To in ono mi je nadomestila tujina, kar sem imel doma; a groba le ne, ki bi me spominjal materinega zadnjega pogleda in njenih besedi: »Ivan, bodi priden in na Boga ne pozabi!« — —

Ko pa pridem domov na počitnice, grem brž ko mogoče na materin grob, da pomolim ondi za dušo nje, ki me je dojila in prečula nešteto noči ob moji zibelki; ki me je ljubila z vsem srcem in me učila častiti in spoznavati Boga. Še sedaj se čutim srečnega, kadar sem pri svoji materi; ko jo pozdravljam in ji želim večnega pokoja; ko jo prosim odpuščanja, kar sem jo kdaj razžalil in ji tako znabití pripomogel k prezgodnji smrti. Vesel sem, ko ji sadim na grob bele lilije in rdeče klinčke ter jim skrbno prilivam.

O ljuba mati! Kje si ti in kje sem jaz! Ti se že veseliš v večni luči, jaz pa še tavam tod osirotel, brez dobre, skrbne matere in nikogar nimam, ki bi mi vračal ljubezniv pogled za ljubezniv pogled; nikogar ni, ki bi mi svetoval in me poučeval o nevarnih potih, ki vodijo kraj prepadov; nikogar ni, ki bi me sprejel ljubeznivo v svoje naročje; nikogar, ki bi me potolažil! Le tvoj grob, o mati, mi da utehe, le na tvojem grobu, mati, ne pogrešam ničesar; le na tvojem grobu sem zadovoljen in še srečen!

Toda, čemu žalovati? Saj se bova še videla! Jaz se spominjam tvojih besedi: »Ivan, bodi priden in na Boga ne pozabi!« Še plamti v meni luč svete vere, in ta vera me uči tudi o posmrtnem življenju, kjer ni solzâ in gorja, kjer vlada večna sreča in blaženost, tam se bova spet videla in veselila na veke jaz in ti, ljuba mati. Na svidenje, na svidenje!

J. E. Bogomil:

Prehlajen.

Malo preveč živ je bil Kodranov Francelj. Seveda! Dan je bil včeraj tako lep, led tako gladek, solnce tako prijazno. No, in pa zima je bila čisto nova. Koga bi pa ne mikalo ven, ven, ven?

Domov je pa prišel Francelj bolj počasi. S Tomažinovim Vinkom sta ponavljala naštevanko. In sicer tisto, ki je najbolj pusta: naštevanko s številko »7«. Vsaka druga številka ima bolj pametno naštevanko — je sodil Francelj. Pri tej pa dobiš take številke, da jim komaj verjameš, da so si s številko sedem kaj v sorodu.

Počasi je hodil.

Ponoči mu je pa začelo bunkati po glavi, kakor da ima kovač Groga notri svojo kovačnico. In vroča mu je bila glava, kakor da gori v njej. In pa kašljal je Francelj, da je kar odskakoval na postelji. Vsi domači so se prebudili. Pa to mu ni nič pomagalo.

Drugi dan je moral biti pa v postelji. Močno so ga odeli, in vroč čaj je moral piti. Dejali so mati: dokler se ne bo do dobrega prepotil, toliko časa ni upati na zdravje.

In Francelj se je potil, da je kar lilo po njem. In milo se je oziral iz postelje po svojih bratcih, ki so zdravi in veseli zagnali včasih malo prevelik direndaj. Še bolj milo se je pa oziral skozi okno gor proti drsališču. Na tihem se je pa jezil na številko sedem. Zakaj po njegovem mnenju je bila samo ta nesrečna sedmica kriva, da se je prehladil. In vendar je hodil ravno zaradi te številke tako počasi...

Prehlajeni!

Bogumil Gorenjko:

Božičevanje svetega Frančiška Asiškega.

(Po Jörgensenovem življenjepisu.)

Do svojem povratku iz Svete dežele, kjer je obiskal Betlehem, se je Frančišek Asiški posebno veselil božičnega praznika. Nekega leta je pal ta praznik na petek, in neki brat je predlagal svojim sobratom, naj bi se radi tega zdržali ta dan mesa.

– »Če je božič, potem ni več petek,« ga je zavrnil svetnik. »Če bi mogle stene jesti meso, bi jim ga dal na ta dan!«

Pogosto je rekel: »Če bi jaz poznal cesarja, bi ga prosil, da bi zapovedal vsem podložnim, da morajo ta dan natresti zrnja ptičkom, posebno našim bratcem, škrjančkom, in da vsak, ki ima živino v hlevu, ta dan položi boljšo klajo v jasli iz ljubezni do novorojenega Jezuščka. In bogataši bi morali pogostiti vse reveže!«

Leta 1223. je sklenil sv. Frančišek, da praznuje to leto božič na prav poseben način, kakor še ni videl sve. V mestu Greccio je imel prijatelja in dobrotnika, mašnika Ivana Vellita, ki je bil podaril njemu in njegovim bratom z gozdom obrastlo skalovje blizu mesta, da se tam naselijo. Tega moža je poklical svetnik k sebi in ga naprosil: »Jaz želim letos praznovati svetí večer skupaj s teboj, a poslušaj, kako si jaz to mislim. V gozdu pri samostanu je skalna votlina. V to votlino boš postavil jasli, napolnjene s senom! Dobiti moraš tudi oslička in vo-

lička, prav kakor je bilo v Betlehemu. Jaz namreč želim enkrat prav resno praznovati prihod Boga na zemljo in z lastnimi očmi videti, kako borno in siromašno je hotel biti rojen Bog radi nas.«

Prijatelj Vellita je spolnil željo svetniku, in na sveti večer proti polnoči so prišli bratje iz samostana in prebivalstvo cele okolice je prihitelo skupaj, da vidi, kako bo Frančišek praznoval božični večer. Vsi so nosili goreče baklje, okrog jaslic so pa stali bratje s svojimi svečami, da je bil gozd svetel kot jasni dan pod temnimi oboki stoletnih hrastov. Na jaslih, ki so služile za oltar, se je brala sveta maša. da bi bilo božje Dete sólo pričujoče pod podobami kruha in vina, tako kakor je bilo pričujoče vidno v Betlehemu. Da, mašniku se je tisto noč celó zazdelo, kot da vidi resnično dete ležati v jaslicah, toda kot bi bilo mrtvo ali bi spalo. Tedaj je stopil sveti Frančišek k detetu, ga ljubeznivo vzel v svoje naročje, in dete se je zbudilo, se je smehljalo bratu Frančišku in božalo s svojimi nežnimi ročicami njegovo porastlo lice in njegovo rjavo haljo. — — Pa tej prikazni se ni prav nič začudil mašnik Vellita. Kajti Jezus je bil v mnogih srcih res mrtev ali je bil že vsaj zaspal, brat sveti Frančišek pa je s svojo besedo in zgledom božje Dete spet obudil k življenju ali pa vsaj iz spanca v mnogih srcih.

Po pétem evangeliju je stopil Frančišek oblečen kot diakon k jaslicam. S tihimi vzdihljaji, skrušen od polnosti svoje pobožnosti, prevzet od čudovitega veselja je stal svetnik božji pri jaslicah. In njegov močni in ob enem nežni, njegov čisti in doneči glas je pozval vse, naj iščejo največje Dobro. Z besedami sladkosti je govoril o ubogem Kralju, ki je prišel to noč na svet. In vselej, kadar je hotel izgovoriti ime

»Jezus«, ga je prevladal ogenj njegove ljubezni in imenoval ga je le dete betlehemsko. Pozno šele v jutru je minula ta svečanost, in vsak se je vrnil poln veselja in tolažbe tisti božič domov.

J. E. Bogomił:

Slovo za Boštajevo mejo.

Yse je bilo pobito in žalostno na Boštajevem dvorišču. Jožek se je držal resno in je le nerad govoril, Tonček je pa jokal, in Tinček je podrhtaval, da skoro ni videl belega dne. Nesreča se je namreč zgodila pri Boštaju, nesreča, kakršna se ne zgodi vsak dan: psiček Varko je poginil.

Sosedova dva, Koparjev Nace in Peter, sta prišla pogledat, kaj pomeni ta jok. In takoj sta bila pripravljena s svetom in s tolažbo: psička bomo pokopali, in lepo ga moramo pokopati.

In res so ga lepo pokopali — za Boštajevo mejo, ondi za hlevom so ga pokopali. Tam mu je celo nekaj govoril Jožek v slovo — za Boštajevo mejo. In potem so vsi trije Boštaji jokali, ko sta Koparjeva dva zagrebla mrtvo kuže. V znak prijateljstva so mu pa položili Boštaji celó venec na tisto pest pasjega groba. In so rekli, da mu bodo še cvetic zasadili. Pa jih vseeno niso. Zakaj li ne?

Nazadnje so šli domov in so zapustili mrtvega Varčka. Saj ga je dobro varovala črna zemlja. In dolgčas mu tudi ni bilo po jokanju. V meji je bilo vse polno in vse živo drobnega ptičjega rodu. Ti so drugače zabavali kot tisto kisanje . . .

Slovo za Boštajevo mejo.

Boštajčki in Koparji so pa prišli k stari materi in so povedali, kaj in kako so storili. In da bodo —

Zgovorna žena jim je pa imela precej pripravljeno lepō povest.

»Zgodilo se je tam nekje v deveti deželi. Poginil je pes samemu kralju. Vse po državi je žalovalo za tistim psom, zakaj takega psa ni bilo nikjer več na svetu. In kralj je ukazal, naj ga pokopljejo na vso moč slovesno.

Izkopali so mu grob in vanj položili kraljevega psa — pa ne kar v črno prst. V grob so prej nastlali mehkega kurjega perja in pasje truplo potem zagrnili s toplimi zajčjimi kožami. Zato kure še sedaj kričé, če se prikaže pes na dvorišču, in zajec še sedaj pobegne, če zagleda psa v bližini.

Grob so potem zasuli in na kraljev ukaz so ga morali olepšati tudi s cveticami.

In zasadili so na pasji grob belo lilijo. Lilija pa je vztrepetala in zardela. Toliko, da ni takoj usahnila. Sram je je bilo. Lilija — na pasjem grobu! — Bog pa ni pustil, da bi ondi stala njegova ljubljenska. Izpremenil jo je v manjvreden cvet. Rdečkasti listi so se zvili, in njena barva je postala temnordeča. Njeno drobno stebelce je rdeče, in korenina je postala podobna pasjemu zobu. Zato cvetki pravijo »p a s j i z o b«.

Potem so vijolico zasadili na pasji grob. Vijolica pa je pobledela od sramu in strahu, da bo morala rasti na pasjem grobu. Zbolela je od žalosti. A ko je zopet ozdravela, ni imela več tistega lepega in prijetnega vonja. Tudi ime so ji ljudje spremenili. Pravijo ji zdaj »pasja vijolica«.

Potem so posejali grob s travo. A tudi trava je propadla in se zvila. Ljudje so jo zaničevali in ji rekli »pasja trava«.

In še več cvetic so zasadili na pasjem grobu, pa nobena ni ostala to, kar je bila prej. Vsako je bilo sram, ker bi morala rasti in cveteti tam, kjer ji Bog ni odločil prostora. Na pasjem grobu!

»Na človeških grobovih bomo rade rastle in cvefele,« so klicale rožice in trave, »na pasjih pa ne!«

In Bogu se je prav zdelo tako.««

Babica je skončala, otroci so pa molčali...

Uganke.

Ponoči bdi, podnevi spi, svoja čreva je in svojo kri pije. Kaj je to? Petrolejska svetilka.

Beri nazaj, beri naprej, ogromne vode dobiš vselej. Kaj je to? Potop.

Svinja ima spredaj, pes pa zadaj. Kaj je to? Crka s.

Kdo v les gre, pa iz lesa gleda. Sekira.

Kdo zna vse jezike? Odmev.

Rešitev ugank v 9.-10. številki »Angelčka«:

Koruza — dna — danes.

Rešitev naloge v 9.-10. številki »Angelčka«:

Število je 30.

Imena rešilcev.

Uganke in naloge v 9.—10. številki »Angelčka« so prav rešili: Ciril, Franc in Ida Sem v Ljubnem, Langerholc Franc v Mariboru, Dragica Badiura v Višnji gori, Angela Gospodarič v Ljubljani, Boris Verbič v Ljubljani.

Samo uganke so prav rešili: Mirko Polak v Ljubljani; Tončka Rottova in Hermina Uršič v Konjicah; Anica in Pepca Zupanc, Milica Marn, Zorica Oreškovič, Idica Cvenk, Nadica Tomac, Marinčič, Gorjan v Kočevju, Mihaela Pustišek v Zdolah-Kozje.

Samo nalogo so prav rešili: Ladica Wisinger v Litiji. Vida Jenčič v Mariboru, Franc Breskvar in Katica Štrovs v št. Jakobu ob Savi.

Vabilo na naročbo.

Dragi naročniki! Spet smo v kraju z enim letnikom. Oprostite nam, če ste pričakovali obširnejšega. Tudi mi smo upali, da se draginja unese, in da pridemo spet do rednih predvojnih razmer. Izkušate pa sami, da draginja vseh izdelkov in pridelkov te še narašča. Kaj naj storimo? — Ali naj Vas „Angelček“ več ne obišče? Ali naj ostanete brez novega poučnega in kratkočasnega beriva leto in dan in še več let? Kaj ne, dolgčas bi Vam bilo? Bolje, da izhaja „Angelček“ v še tako skromnem obsegu, kakor da bi Vas čisto zapustil. Zato ga tudi Vi nikar ne zapustite — dobrega prijatelja, zvestega tovariša, ljubega učenika bi zapustili. Zložite z veseljem — četudi ta ali oni težko — pa vendar zložite te kronice in odprite „Angelčku“ še tudi v novem letu duri. Toliko lepega in potrebnega Vam ima še povedati. Prigovarjajte tudi drugim, naj ga naročé.

„Vrtec“ in „Angelček“ skupno bosta za l. 1922 stala 26 K, „Angelček“ sam 10 K. Naročnino sprejema: Upravništvo „Vrtca“ v Ljubljani, Sv. Petra cesta št. 80, vse spise in rešitve pa: Uredništvo „Vrtca“ „Angelčka“, Rova, p. Radomlje. Hvaležni bomo, ako se naročniki kmalu javijo. Naročnina se brez stroškov poravna po položnici.